

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžk/41/2019
Identifikačné číslo spisu: 5017200098
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5017200098.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcov (sťažovateľov): 1/ RNDr. Q. B., bytom B. XXXX/XX, A., 2/ P. S., bytom X. XX, A., 3/ RNDr. K. M., bytom X. XX, A., zastúpených JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom so sídlom Podjavorinskej 7, Bratislava, proti žalovanému: Okresný úrad Kysucké Nové Mesto, katastrálny odbor, so sídlom Družstevná 1052, Kysucké Nové Mesto, v konaní o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy, o kasačnej sťažnosti žalobcov proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sa/12/2017-47 zo dňa 31. júla 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sa/12/2017-47 zo dňa 31. júla 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 25Sa/12/2017-47 zo dňa 31. júla 2017 zastavil konanie vo veci žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhali súdneho výroku, ktorým by správny súd žalovanému zakázal, aby v záznamovom konaní vedenom pod č. Z 1038/2013 trval na vyhotovení opravy uznesenia Okresného súdu Bratislava I v dedičskej veci po zosnulej A. B., rod. A. zo dňa 23.12.2011, č. k. D 35/1993, D not. 03/1993, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14.02.2013 a súčasne žalovanému uložil, aby zohľadniac právny názor Krajského súdu v Bratislave v uznesení zo dňa 31.08.2016, č. k. 10CoD 9/2016-740, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 10.10.2016, vykonal zápis tohto uznesenia do katastra nehnuteľností formou záznamu.

2. Krajský súd v Žiline dospel k záveru, že v konaní zistil taký nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, a nebol dôvod na odmietnutie žaloby podľa § 98 ods. 1, preto konanie zastavil (§ 99 písm. b) Správneho súdneho poriadku.

3. V odôvodnení uznesenia Krajský súd v Žiline uviedol, že z rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave č. k. 10CoD/9/2016-740 zo dňa 31.08.2016, ktorým krajský súd ako odvolací orgán uznesenie súdu prvej inštancie (OS Bratislava I zo dňa 27.05.2016, č. k. 1D 35/1993-685) zrušil, vyplýva, že súd prvej inštancie uznesením v rozpore s ustanovením § 164 Občianskeho súdneho poriadku úplne zmenil veľkosti podielov, ktoré dedičia k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX a XXXX nadobudli, s

tým, že nakoľko dedičské konanie je právoplatne skončené, t. j. uznesenie o prejednaní dedičstva je právoplatné a vykonateľné, teda záväzné, pochybenia bolo možné napraviť iba v rámci riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku a nie opravným uznesením. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že ak súdny komisár konal a rozhodol o menšom rozsahu majetku, zvyšok je novoobjavené dedičstvo a ak rozhodol o väčšom rozsahu, ako poručiteľ vlastnil, ide o duplicitné vlastníctvo, v prípade ktorého je na mieste sporové súdne konanie.

4. Krajský súd v Žiline ďalej v odôvodnení uznesenia uviedol, že dedičské rozhodnutie č. D 364/93 D not. 94/93 bolo do katastra nehnuteľností zapísané dňa 14.03.2007 pod č. 316/07. Notárka poukázala na výpisy v PKV č. 1968 a č. 366, v k. ú. K. N. V., podľa ktorých je sporný podiel poručiťky uvádzaný v dotknutom dedičskom rozhodnutí správny, teda nesúhlasí s potrebou opravy dedičského rozhodnutia č. D 35/1993 D not. 03/1993. Žalovanému v konaní č. Z 1038/2013 nebolo opätovne doručené dedičské rozhodnutie č. D 35/1993 D not. 03/1993, ktoré by obsahovalo údaje evidované na LV č. XXXX, č. XXXX, k. ú. K. N. V. ohľadne vlastníckeho práva poručiťky p. A. B., každé pod D 1 v podiele 4/24, ktoré sú v katastri nehnuteľností zapísané pod č. záznamu 865/01 zo dňa 27.06.2001 v súlade s rozhodnutím o schválení registra obnovenej evidencie pozemkov v intraviláne v katastrálnom území K. N. V. zo dňa 13.06.2001, vydaného Okresným úradom Kysucké Nové Mesto, odbor pozemkový na LV č. XXXX pod B3 v podiele 3/24 na základe rozhodnutia o dedičstve č. D 364/93 zapísané do katastra nehnuteľností dňa 14.03.2007 pod č. záznamu 316/07.

5. Podľa názoru krajského súdu v konkrétnej veci nie je možné tento problém riešiť správnu žalobou, ale ak súdny komisár konal a rozhodol o menšom rozsahu majetku, zvyšok je novoobjavené dedičstvo a ak rozhodol o väčšom rozsahu ako poručiteľ vlastnil, ide o duplicitné vlastníctvo, v prípade ktorého je namieste sporové konanie a nie správna žaloba proti inému zásahu orgánu verejnej správy. Krajský súd zdôraznil, že dedičské konanie po poručiťke A. B. je právoplatne skončené, t. j. uznesenie o prejednaní dedičstva je právoplatné a vykonateľné, teda je záväzné, a pochybenia v tomto konaní bolo možné napraviť iba v rámci riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku a nie opravným uznesením, preto ho správne žalovaný (na zosúladenie údajov v listine s údajmi katastra nehnuteľností) nezapísal záznamom do katastra nehnuteľností a zvolil postup v súlade s ustanovením § 42 ods. 5 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“). Z uvedeného dôvodu by sa mali podľa názoru krajského súdu žalobcovia svojich práv domáhať sporovým súdnym konaním.

6. Proti rozhodnutiu krajského súdu podali žalobcovia kasačnú sťažnosť a navrhli, aby kasačný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Kasačný sťažnosť odôvodnili tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a tiež nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods.1 písm. f) a g) Správneho súdneho poriadku).

7. Sťažovatelia uviedli, že obmedzenie práva na súdnu ochranu, na prístup k súdu je možné iba za splnenia podmienok, ktoré musia jednoznačne vyplývať zo zákona a podľa ústavnej a európskej judikatúry sa podmienky obmedzenia prístupu k súdu musia vykladať reštriktívne, nikdy nie rozširujúco. Rozhodnutie, ktorým sa obmedzuje prístup účastníka k súdu, musí byť presvedčivo odôvodnené, pretože právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces (por. rozsudky ESLP Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21.02.1975, prípadne Aschinger proti Spojenému kráľovstvu z 28.05.1985).

8. Podľa názoru sťažovateľov procesnú podmienku, ktorá však nie je daná k tomu, aby súd žalobu vecne prejednal a rozhodol, však krajský súd v uznesení nepomenoval ani nešpecifikoval. V bode 8. uznesenia uvádza, že v danom prípade je namieste sporové súdne konanie a nie správna žaloba proti inému zásahu orgánu verejnej správy. Otázne teda zostáva, či krajský súd považuje za nedostatok podmienky konania neexistenciu svojej právomoci na rozhodnutie tejto žaloby. Ak áno, tak tento názor nemôže byť správny, pretože ak právny poriadok ustanovuje, že žalobu medzi žalobcami a správnym

orgánom ako žalovaným, ktorá je žalobou proti nezákonnému zásahu, má krajský súd prejednať, tak nemožno hovoriť, že by krajský súd nemal na dané konanie právomoc.

9. Sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že samotný Krajský súd v Žiline v rozhodnutí z 24.02.2016, č. k. 21S 83/2015-178, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16.03.2016, vyslovil v konaní medzi žalobkyňou v 2. rade a žalovaným, že žalobkyňa v 2. rade sa má domáhať voči žalovanému nápravy v konaní žalovaného Z 1038/2013 práve žalobou proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy. Krajský súd teda svojimi rozhodnutiami vytvára neriešiteľnú situáciu, keď jedným právoplatným rozhodnutím odkazuje žalobcov na žalobu proti nezákonnému zásahu a následne žalobu (podanú v dôvere v správnosť právneho názoru vyjadreného v právoplatnom rozhodnutí) krajský súd neprejedná a konanie zastaví.

10. Podľa názoru sťažovateľov vzhľadom na zastavenie konania podľa § 99 ods. 1 písm. d) S.s.p. krajský súd túto procesnú normu nesprávne vyložil a aplikoval. Nesprávny postup súdu je tak zásahom do práva účastníka na súdnu ochranu.

11. Nesprávne právne posúdenie veci krajského súdu spočíva v tom, že krajský súd zastavil konanie z dôvodu nedostatku procesnej podmienky konania, uvádzajúc, že žalobcovia by sa mali svojich práv domáhať v sporovom konaní.

12. V tejto súvislosti sťažovatelia poukázali na ustanovenie § 3 Civilného sporového poriadku. Súkromnoprávne spory a súkromnoprávne veci sú vzťahy medzi subjektmi súkromného práva špecifické rovným postavením týchto subjektov. Naopak, normami verejného práva je charakteristický verejnoprávny vzťah medzi osobou a orgánom verejnej moci, charakteristický nerovným, vrchnostenským postavením orgánu verejnej moci a verejnej správy. Teda v súlade s ustanovením § 3 Civilného sporového poriadku nie je možné vzťah medzi žalobcami a žalovaným ako orgánom verejnej moci riešiť v sporovom konaní, nakoľko vzťahy medzi žalobcami a žalovaným sú upravené normami verejného práva. Žalobcovia sa v sporovom konaní nemôžu domáhať toho, aby sporový súd napr. uložil povinnosť žalovanému, vykonať zápis uznesenia o dedičstve, pretože vzťahy medzi orgánmi verejnej moci a žalobcami sa môžu riešiť jedine v rámci správneho súdnictva, podľa ustanovení Správneho súdneho poriadku.

13. Žalovaný správny orgán sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti (§ 440 ods. 1 a 2 Správneho súdneho poriadku) a dospel k záveru, že podaná kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Uznesením sp. zn. 10Sžk/43/2017 z 24. októbra 2018 najvyšší súd kasačnú sťažnosť sťažovateľov zamietol a účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal. Uvedené uznesenie najvyššieho súdu napadli sťažovatelia na ústavnom súde.

15. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č. k. II. ÚS 179/2019-39 z 22. októbra 2019 rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžk 43/2017 z 24. októbra 2018 a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

16. Ústavný súd poukázal na rozdiel v aktívnej procesnej a vecnej legitímácii žalobcu pri žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej moci. Uviedol, že „podmienku aktívnej procesnej legitímácie na podanie žaloby splní žalobca samotným tvrdením o tom, že bol ukrátený na svojich vlastných subjektívnych právach nezákonným zásahom orgánu verejnej moci bez ohľadu na to, či sa jeho tvrdenie v neskoršom konaní preukáže ako pravdivé. Len nedostatok v (procesnej) žalobnej legitímácii môže viesť k nemeritórnemu zastaveniu konania pre nesplnenie procesných podmienok konania. (...) Ak sa po meritórnom preskúmaní veci zistí, že namietaný faktický zásah správneho orgánu nie je nezákonným, ale riadnym úradným postupom, ktorý sa zároveň úplne samozrejme a objektívne nemôže prejaviť

protiprávnym ukrátením na subjektívnych právach žalobcu, je účelnejšie odvíjať argumentáciu zamietnutia žaloby od neexistencie tvrdeného protiprávneho zásahu z dôvodu jeho zákonnosti. Môže však nastať aj situácia, že namietaný postup orgánu verejnej moci je skutočne nezákonný, avšak sa neprejaví vo sfére subjektívnych práv žalobcu (lebo sa napr. v skutočnosti dotkol práv iného subjektu). V takom prípade pôjde o rýdži nedostatok aktívnej vecnej legitímácie z dôvodu, že sa v konaní preukázalo, že u žalobcu reálne nedošlo k tvrdenému ukráteniu na subjektívnych právach v súvislosti s nezákonným zásahom. Tento záver je ale výsledkom meritórneho prieskumu, ktorý sa musí prejavíť vo výrokovej časti rozhodnutia súdu zamietnutím žaloby. Prípadná interpretácia žalobnej legitímácie v tomto type konania, ktorá by viedla k tomu, že by sa predpokladalo (vyžadovalo od žalobcu) aj unesenie dôkazného bremena k svojmu tvrdeniu o ukrátení na právach už ako súčasť žalobnej (procesnej) legitímácie na podanie žaloby a od zistenia jeho neunesenia by sa spätne odvodzoval nedostatok procesnej legitímácie ako neodstrániteľná podmienka konania, by vyústila jednak v úplnú nadbytočnosť právnej úpravy o meritórnom zamietnutí žaloby (čo má byť výsledok neunesenia dôkazného bremena vo vzťahu k tvrdenému ukráteniu na právach), a zároveň duplicitu posudzovania tých istých skutočností pri zisťovaní podmienok konania a pri meritórnom rozhodovaní.“

17. Ústavný súd vo svojom náleze konštatoval, že „výrok uznesenia krajského súdu celkom zjavne nekorešponduje jeho odôvodneniu. Z výroku vyplýva, že konanie o žalobe sťažovateľov bolo procesne zastavené pre nesplnenie podmienky konania, ktorá nebola bližšie (explicitne) špecifikovaná v odôvodnení ani vo výroku rozhodnutia. Z odôvodnenia naopak vyplýva, že sa krajský súd vecou zaoberal meritórne a dospel k presvedčivému záveru, že žalovaný postupoval správne, keď sporné dedičské uznesenie nezapísal záznamom do katastra, a preto mu petitom navrhovanú povinnosť nemožno uložiť. Inak povedané, vec meritórne preskúmal a dospel k záveru, že nejde o nezákonný zásah orgánu verejnej moci do práv sťažovateľov, ale správny úradný postup. Uvedenému zisteniu by však koreloval výrok o meritórnom zamietnutí žaloby ako nedôvodnej.“

18. Najvyššiemu súdu ústavný súd vyčítal, že vec meritórne preskúmal a dospel k vecnej správnosti posúdenia veci krajským súdom, ale ani sám kasačný súd neuviedol žiadnu konkrétnu procesnú podmienku konania, ktorá nebola naplnená. Rovnako ústavný súd vytkol najvyššiemu súdu, že nedal odpoveď na zásadnú kasačnú námietku sťažovateľov o absencii relevantného odôvodnenia procesného zastavenia konania v napadnutom uznesení krajského súdu.

19. V závere svojho odôvodnenia ústavný súd uviedol, že „pokiaľ sťažovatelia poukazujú na bezvýchodiskovosť ich právnej situácie, ústavný súd upriamuje pozornosť na obsah napadnutého uznesenia, z ktorého je zrejmé, že nápravu evidenčného stavu vlastníctva je toho času možné dosiahnuť konaním o určenie vlastníctva k sporným podielom na nehnuteľnostiach, a nie v rámci správneho súdnictva. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľov je osobou znalou práva, ústavný súd sa domnieva, že mu je známe, že určovacia žaloba nesmeruje proti orgánom verejnej moci vykonávajúcim evidenciu katastra nehnuteľností. Zároveň ústavný súd nespúšťa zo zreteľa zásadu, že bdelým patrí právo, a tento komplikovaný procesný postup s cieľom dosiahnuť nápravu bol aj dôsledkom včasného nevyužitia riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov vo vzťahu k rozhodnutiu o dedičstve.“

20. V súlade s uvedeným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky a závermi z neho plynúcimi najvyšší súd opätovne preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu dôvodov kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

21. Najvyšší súd poukazuje na závery ústavného súdu, citované v bode 16. a 17. tohto rozhodnutia a v súlade s nimi považuje za relevantnú námietku sťažovateľov, že napadnuté uznesenie krajského súdu nebolo presvedčivo odôvodnené. Krajský súd síce vo výroku uznesenia konanie o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy zastavil, v odôvodnení však len citoval ustanovenie § 99 písm. b) Správneho súdneho poriadku (nesprávne krajským súdom označené ako § 99 písm. d) Správneho súdneho poriadku) bez toho, aby následne odôvodnil, v čom konkrétne vidí taký nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť.

22. Konštatovanie krajského súdu v odôvodnení rozhodnutia, že žalovaný postupoval správne, keď uznesenie okresného súdu v dedičskej veci nezapísal záznamom do katastra nehnuteľností a zvolil postup podľa § 42 ods. 5 katastrálneho zákona, nasvedčuje tomu, že krajský súd sa žalobou sťažovateľov meritorne zaoberal. Tieto závery sú však v rozpore s výrokom rozhodnutia krajského súdu o zastavení konania z dôvodu chýbajúcej procesnej podmienky konania. Táto vnútorná rozpornosť napadnutého uznesenia krajského súdu činí toto rozhodnutie nepreskúmateľným a krajský súd týmto postupom porušil právo sťažovateľov na spravodlivý proces a na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia.

23. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sa/12/2017-47 zo dňa 31. júla 2017 podľa § 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vec opätovne prejednať v medziach podanej správnej žaloby a následne vo veci rozhodnúť, pričom krajský súd bude povinný svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodniť. Pokiaľ krajský súd zotrvá na svojom názore, že konanie je potrebné zastaviť, bude jeho povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia riadne vysvetliť dôvody, a to poukazom na skutkové okolnosti a relevantnú právnu úpravu, ktoré podľa jeho názoru bránia vecnému prejednaniu žaloby sťažovateľov. V opačnom prípade, t. j., keď sa krajský súd bude napadnutým postupom žalovaného správneho orgánu vecne zaoberať (tak ako tomu bolo v napadnutom rozhodnutí), musí výrok rozhodnutia korešpondovať jeho odôvodneniu a faktickému postupu a uvažovaniu krajského súdu v konaní. V neposlednom rade najvyšší súd poukazuje aj na to, že v ďalšom konaní je krajský súd viazaný aj názormi Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovenými v náleze č. k. II. ÚS 179/2019-39 z 22. októbra 2019.

24. Vzhľadom k tomu, že kasačný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v súlade s § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku o nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne krajský súd.

25. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal uznesenie jednomyseľne (§ 139 ods. 4 Správneho súdneho poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.